

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Dítě mezi dvěma světy
CZ.03.2.X/0.0/0.0/17_076/0011395

Vstupní analýza projektu Dítě mezi dvěma světy

Projekt Dítě mezi dvěma světy, reg. č.: CZ.03.2.X/0.0/0.0/17_076/0011395, byl podpořen z Operačního programu Zaměstnanost (OPZ).

Analýza byla vytvořena jakožto jeden z výstupů projektu Dítě mezi dvěma světy. Cílem této analýzy bylo dle údajů v žádosti o podporu „*sestavení detailního profilu situace (nad rámec základního šetření provedeného v rámci přípravy projektu), identifikace nejvíce problematických oblastí s ohledem na CS projektu*“. Materiál má tedy na základě realizace úvodní fáze projektu přinést informace o tom, zda je projekt nastaven v souladu s potřebami cílových skupin, zda jednotlivé aktivity odpovídají možnostem a potřebám cílových skupin, zda realizace zejména inovativních aktivit projektu probíhá v souladu s očekávaným průběhem a případně, zda není potřeba na základě zjištěných údajů nějaká revize či úprava některých aktivit projektu.

Obsah

1. Výchozí situace – základní nastavení projektu	3
2. Realizace projektu – aktuální detailní analýza cílové skupiny	5
2.1 Výsledky šetření provedeného mezi cílovou skupinou v úvodní části projektu	6
2.1.1 Rodiče a rodinní příslušníci – dotazníkové šetření	6
2.1.2 Rodiče a rodinní příslušníci – individuální poradenství	9
2.1.3 Cílová skupina „děti“	11
3. Závěrečné shrnutí aneb původní očekávání vs. realita	12

1. Výchozí situace – základní nastavení projektu

Projekt **Dítě mezi dvěma světy** se zaměřuje na komplexní podporu dětem při komplikovaných a psychicky velmi náročných životních situacích jako jsou rozvody či rozchody jeho rodičů. Necitlivý či dokonce různými způsoby vyhrcozený rozchod rodičů dítěte bez ohledu na potřeby a vnímání dítěte má dalekosáhlé dopady do vnímání a vytváření sociálních vztahů dítěte po celý zbytek jeho života. Projekt se svými aktivitami snaží působit preventivně a včas zachycovat potenciální rizikové situace způsobené narušením mezilidských vztahů mezi nejbližšími osobami dítěte.

Kromě dětí samotných, jimž bude v projektu poskytnut bezpečný prostor a místo pro vysvětlení a rozebrání dané situace, bude podpora poskytnuta rovněž jeho rodičům (popř. dalším zúčastněným rodinným příslušníkům).

Důležitou součástí projektu je rovněž osvětová činnost. Jedná se o snahu vynesení dané problematiky „na světlo“, kdy prostřednictvím workshopů, knihy, letáků či kulatých stolů bude pracováno na tom, aby se problém rozpadu vztahů v rodině stal tématem, o kterém se nikdo nestydí mluvit. Dětem (i dospělým) bude v rámci těchto akcí vysvětleno, kam se mohou v případě potřeby obrátit a jak je danou situaci možné vnímat.

CÍLEM projektu je tedy ve zkratce preventivní působení a osvěta v případě potenciálních negativních a nezdravých dopadů rozvodové/rozchodové a porozvodové/porozchodové situace.

Výše uvedenému nastavení pak odpovídají jednotlivé **AKTIVITY PROJEKTU** (aktivity určené pro práci s cílovými skupinami):

- **Rozvodová poradna** určená pro individuální pomoc rodinám nebo rodinným příslušníkům, kteří se vlivem rozpadu dosavadního vztahu ocitli v nepříznivé životní situaci. Bude možno využít pomoc psychologa, právníka nebo odborného konzultanta.
- **Mediační služba** jakožto zcela inovativní prvek projektu, kdy bude odborně prostřednictvím vedení zkušeného psychologa umožněno účastníkům sporu hledat a nacházet vhodnou cestu pro řešení jejich situace.
- **Kulaté stoly** mají za úkol vytvoření určité komunikační platformy mezi rodiči – osobami, které rozvod nebo rozchod zažily nebo zažívají. Každé setkání bude probíhat pod vedením zkušeného odborného pracovníka a bude zaměřeno na konkrétní téma. Cílem je zajištění pocitu sounáležitosti a možnosti vzájemného sdílení zkušeností a zajištění podpory – „nejsi v tom sám“.
- **Svépomocná skupina** představuje další inovativní složku projektu. Jedná se o aktivitu určenou pouze pro děti. Cílem této aktivity je vytvoření bezpečného prostoru, kde bude možné probrat problematiku rozvodu/rozchodu rodičů včetně pocitové složky otevřeně a z pohledu dětí jakožto účastníků, kteří jsou často přehlíženi. Součástí skupiny budou rovněž aktivity pro uvolnění stresu a napětí, tak aby děti případně uměly se svými emocemi lépe pracovat a nebály se jich, či je nijak jinak nepotlačovaly.
- **Workshopy** na téma rozchod/rozvod rodičů a s ním spojené situace a pocity mají za úkol oslovit širší skupinu dětí. V tomto případě bude realizace probíhat mimo prostory centra přímo v místech, kde děti tráví svůj volný čas, např. družiny, DDM apod. I zde je hlavním úkolem sdělit dětem, že se nemusí obávat o svých problémech mluvit. Zároveň bude dětem sděleno, kam

je možné se obracet v případě, že by potřebovaly pomoc nebo si chtěly jen o své situaci s někým promluvit.

- Směrem více k veřejnosti a osvětě o daném tématu míří rovněž aktivity projektu určené pro **zpracování** nejrůznějších **materiálů, dokumentů a analýz**. Přímo pro děti vznikne nová kniha, která bude dětem v jejich jazyce a srozumitelnou formou celou problematiku vysvětlovat.
- Všem účastníkům projektu a případně i dalším zájemcům bude určena **závěrečná konference**, kde budou představeny všechny zpracované materiály a projekt jako celek bude vyhodnocen.

Součástí projektu jsou také aktivity určené pro pracovníky centra, tyto aktivity a také daná cílová skupina nejsou vzhledem k zaměření a charakteru prováděného šetření předmětem této analýzy.

Definovaná cílová skupina projektu

První cílovou skupinou projektu jsou **děti ohrožené následky rozvodové nebo rozchodové situace rodičů**. Některé aktivity projektu (svépomocná skupina i workshopy) jsou pak v rámci této skupiny zaměřeny ještě detailněji, a to na děti od 8 do 12 let a to vzhledem ke skutečnosti, že právě děti v této věkové skupině jsou dle pozorování matek nejcitlivější a na rozchod rodičů reagují často velmi negativně s dopadem do dalších rodinných vztahů. Předpokladem bylo, že projektu se různou formou zúčastní cca 100 dětí.

Druhou cílovou skupinou jsou **rodiče a další osoby vykonávající nezbytnou péči o dítě**. Předpokladem byla účast cca 40 osob s tím, že by se většinou mělo jednat o ženy mezi 20 a 35 lety. Nicméně vzhledem k zaměření celého projektu na komplexní poradenství určené pro celou rodinu je možné, že podpora bude věnována rovněž mužům – otcům. Jejich počet ale nebylo v přípravné fázi projektu možné nijak přesněji určit.

2. Realizace projektu – aktuální detailní analýza cílové skupiny

Projekt byl inspirován obecnou situací rozvodovosti a zejména pak dopadů rozvodů a rozchodů rodičů na nejzranitelnější členy rodiny – děti. Základní rámec projektu byl sestaven v návaznosti na znalost cílové skupiny a problémy, se kterými se velmi často potýká. Z našich znalostí a dosud realizovaných akcí i služeb jsme věděli, že v regionu města neexistuje adekvátní komplexní podpora pro rodiny, které se s touto bolestnou ale bohužel velmi častou situací setkávají.

Zřejmě nejaktuálnější data k dané záležitosti na obecnější rovině poskytuje dokument zpracovaný Statistickým úřadem v roce 2018. Tento materiál s názvem *Ženy a muži v Jihočeském kraji*, který byl vydaný na konci října 2019 uvádí, že v roce 2018 bylo uzavřeno nejvíce manželství od roku 2007, čímž se Jihočeský kraj posunul mírně nad celorepublikový průměr. Naopak v roce 2018 bylo rozvedeno nejméně manželství za posledních 15 let, což je mírně pod celorepublikovým průměrem. Tento, dá se říci pozitivní, trend je ovšem nutné vnímat rovněž v kontextu rodin s dětmi, neboť právě tato data jsou nejvíce relevantní pro situaci řešenou projektem. Zpráva uvádí, že: „z celkového počtu rozvedených manželství představovalo 59,3 % manželství s nezletilými dětmi; z těchto rozvedených manželství se jednalo v 50,1 % o manželství s jedním dítětem, v 43,3 % se dvěma dětmi. Bylo však rozvedeno také 56 manželství se 3 a více nezletilými dětmi.“¹ Je tedy patrné, že v nadpolovičním případě se rozvod netýká pouze původních dvou partnerů, ale právě rodin s dětmi, které jsou pak následně také účastníky celého procesu rozpadu původního vztahu.

Dalším aspektem, který má obrovský dopad do nastavení mezilidských vztahů do budoucna a jenž je nutné v dané souvislosti brát v potaz, je narůstající komplikovanost a agresivita rozvodů. Rodiče nejsou v mnoha případech vůbec schopni bavit se mezi sebou, natož pak řešit situaci i s ohledem na zájmy a potřeby dítěte (údaje vycházejí z problémů, které jsou řešeny v rámci individuálního poradenství Centra, na tento jev je pak rovněž odkazováno v médiích – např. článek iDnes²).

Zároveň je vzhledem k výše uvedenému nutné podotknout, že citovaná statistika nezahrnuje osoby, které žijí mimo manželský svazek. Situaci s obtížným záchytem rozpadu vztahů s dětmi mimo manželský svazek potvrzuje např. také materiál Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) *Zpráva o rodině* z roku 2020. Taktéž z průzkumů provedených již v rámci realizace tohoto projektu při práci s cílovou skupinou bylo zjištěno, že v manželství žije pouze jedna čtvrtina zúčastněných žen. Tedy prakticky tři čtvrtě všech účastnic projektu, které je možné ve smyslu realizace a zaměření projektu považovat za rámcově odpovídající referenční vzorek regionu, žije a vychovává své děti v jiné situaci, než je standardní model rodiny a sezdaných partnerů – rodičů. Nejčastěji se jedná o ženy žijící ve vztahu, druhou nejpočetnější skupinou jsou pak ženy rozvedené. Třetí nejpočetnější skupinou průzkumu byly ženy v rozvodovém řízení.

¹ Ženy a muži v Jihočeském kraji – 2018, s. 20 – 21.

² Mladí na jihu Čech mají chuť do manželství, ukázala publikace statistiků.

2.1 Výsledky šetření provedeného mezi cílovou skupinou v úvodní části projektu

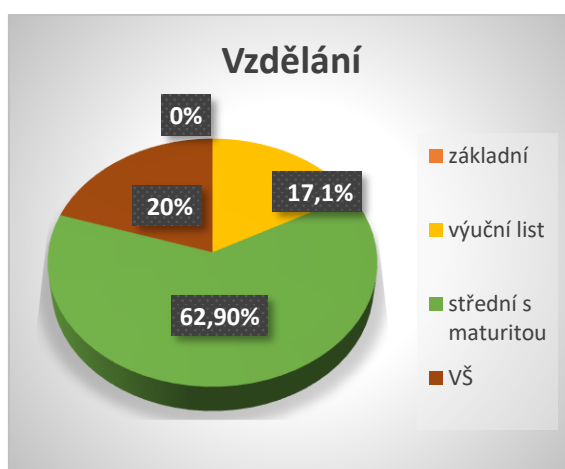
V rámci této kapitoly jsou uvedena data získaná prostřednictvím šetření provedených od března 2020 do září 2020³. Jedná se o časový úsek, který obsahuje úvodní fázi projektu určenou pro práci s definovanými cílovými skupinami rodičů/rodinných příslušníků a dětí⁴.

2.1.1 Rodiče a rodinní příslušníci – dotazníkové šetření

První část kapitoly ukazuje vyhodnocení šetření provedeného pomocí Google dotazníků mezi účastnicemi/účastníky projektu, konkrétně aktivit mediační služba, rozvodová poradna a kulaté stoly. Vzhledem k charakteru dotazů a zaměření šetření bylo toto určeno primárně pro cílovou skupinu dospělých, tedy rodičů, popřípadě pěstounů. Dětské části cílové skupiny bude věnována samostatná kapitola.

Šetření se účastnilo celkem 35 osob, přičemž se jednalo o ženy i muže. Ženy (matky) tvořily cca 2/3 této skupiny, muži (otcové) cca 1/3.

Z hlediska další bližší charakteristiky zúčastněných osob téměř 63 % oslovených dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitou, následovali vysokoškoláci se 20 % a téměř stejný počet (17 %) osob s výučním listem.

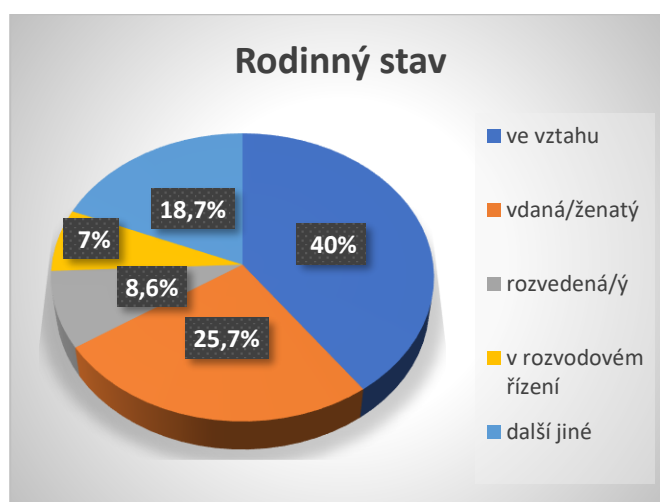
³ Úvodní fáze projektu byla o několik měsíců posunuta vlivem situace s pandemií Covid 19, z tohoto důvodu došlo rovněž k posunu při zisku dat pro vstupní analýzu projektu.

⁴ Čistě pro úplnost je nutné doplnit, že v projektu proběhla ještě před započatím práce s cílovou skupinou dětí a rodičů vzdělávací aktivita pro pracovníky centra.

Většina zúčastněných je zaměstnaná, 4 osoby jsou na mateřské nebo rodičovské dovolené a 3 osoby jsou aktuálně bez práce.

Z hlediska zaměření projektu je pak velmi zajímavým faktorem, na nějž již bylo poukazováno i výše, rodinný stav účastníků projektu. Zde z šetření vyplynulo, že většina účastníků projektu žije ve vztahu (40 %). S téměř 15 % rozdílem pak následuje skupina osob v manželském stavu (vdaná/ženatý). Významnějšími skupinami jsou pak ještě osoby rozvedené (8,6 %) nebo osoby v rozvodovém řízení. V poměrně početné kategorii „další jiné“ s celkem 18 % všech odpovědí se nacházejí odpovědi jako svobodná, rozchod s otcem dítěte nebo jiné blíže nespecifikované rozchody a situace.

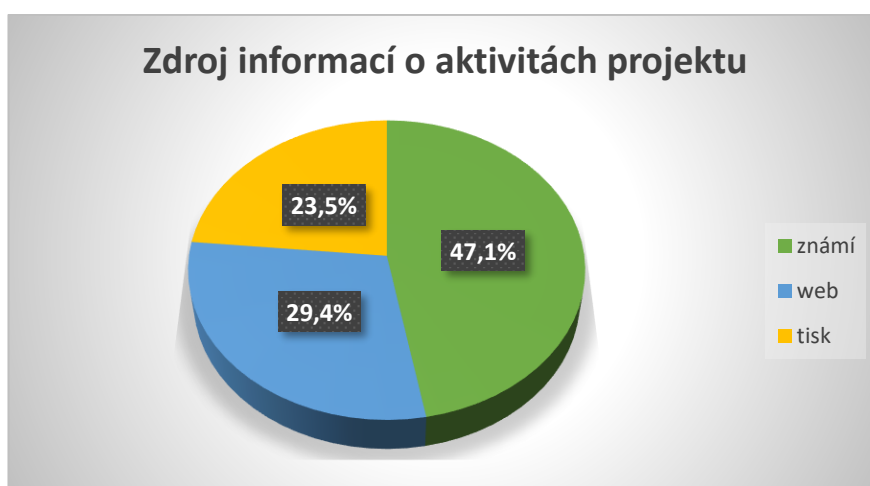

Kromě podoby cílové skupiny jako takové byla pozornost v rámci šetření věnována rovněž nastavení projektu vzhledem k potřebám této cílové skupiny. Tj. zda jsou aktivity projektu sestaveny tak, aby reagovaly na situaci, kterou cílová skupina řeší.

Z odpovědí na vznesené dotazy vyplynulo, že nejvíce využívanou aktivitou je mediační služba. Těsně za ní se umístilo psychologické poradenství. Další služby projektu – právní poradenství a sociální poradna obecně jsou v celkovém porovnání využívány každý cca v 15 % případů.

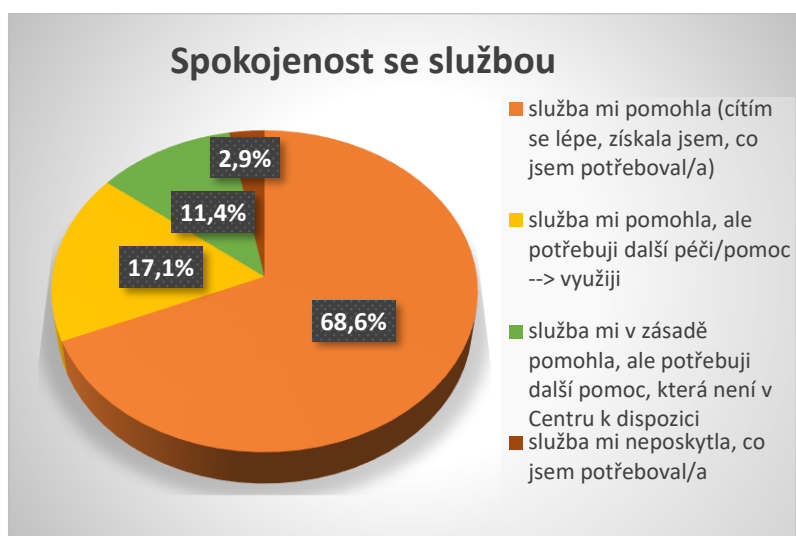

V rámci šetření byly zejména v návaznosti na typ projektem poskytovaných služeb vzneseny dotazy na původ účasti v projektu – zda je tato dobrovolná, nebo zda byla iniciována ze strany Orgánu sociálně - právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“), popřípadě jiné obdobné instituce. V tomto případě uváděla drtivá většina odpovědí (téměř 95 %) dobrovolnou účast. Pouze v jednom případě byla účast doporučena jinou institucí. Pokud respondenti v daném dotazu zvolili možnost dobrovolné účasti zajímalo nás dále, jakým způsobem se o aktivitě a možnosti účasti dozvěděli. Zde se v téměř polovině případů objevila forma „přes známé!“. Ve zbylých případech pak informace o možnosti využít projektem nabízenou službu pocházela z internetu nebo z reklamy v místním tisku.

Závěrečná část dotazníku byla věnována hodnocení spokojenosti s poskytovanými službami, a to jak z hlediska nastavení (forma / čas / četnost) tak rovněž z pohledu přínosu pro danou konkrétní osobu. Otázka zaměřená na posouzení nastavení služeb z hlediska formy (individuální konzultace, délka sezení) byla ve všech případech hodnocena kladně (na dotaz, zda účastníkům projektu dané nastavení služby vyhovuje bylo obdrženo 35 odpovědí ano). Doplněním byly návrhy, jaké úpravy by případně účastníci uvítali – zde byly zaslány dvě odpovědi, přičemž v jednom případě by byla vítána větší dostupnost služby ve smyslu četnosti sezení/konzultací a ve druhém případě se jednalo o časové nastavení z hlediska zpřístupnění služby v jiných dnech a hodinách.

Poslední dotaz šetření byl zaměřen na celkové hodnocení služby optikou subjektivního přínosu každého účastníka/účastnice. Výsledkem bylo zjištění, že téměř ve třech čtvrtinách služby poskytované projektem respondentům pomohly – po jejich využití se podpoření cítili lépe, služby jim poskytly to, co bylo očekáváno a reakce na potřeby cílové skupiny byla splněna. V 17 % případů služby projektu účastníkům a účastnicím v této fázi pomohly, nicméně pro řešení jejich situace je potřeba navazující péče a podpora, kterou tyto osoby ještě v rámci projektu budou dále využívat. 11 % oslovených pak odpovědělo, že služby projektu jim v zásadě pomohly, ovšem pro další řešení jejich problémů je nutná další navazující péče, která již není v Centru k dispozici. Pouze v jednom případě služby projektu neposkytly účastníkovi/účastnici to, co potřeboval.

2.1.2 Rodiče a rodinní příslušníci – individuální poradenství

Pohled na cílovou skupinu rodičů, popřípadě rodinných příslušníků z „druhé“ strany poskytují data získaná prostřednictvím doložení formulářů, jež vyplnili odborníci vykonávající v rámci aktivit projektu poradenské služby. Konkrétně se jedná o projektové aktivity mediační služba a rozvodová poradna. Mediační služba je vedená zkušeným psychologem a probíhá každý týden po dobu 8 hodin (dalších 8 hodin má pak psycholog na vyhodnocování údajů a přípravu na další sezení). Rozvodová poradna poskytuje služby právníka, psychologa a odborného sociálního pracovníka. Poradna je otevřena vždy 2 dny v týdnu po dobu 8 hodin, přičemž dvakrát měsíčně na 8 hodin je v poradně přítomen psycholog a jedenkrát v měsíci na 8 hodin poskytuje konzultace právník. Po zbytek času poradnu spravuje odborný sociální pracovník.

Data pocházejí z období počátku daných aktivit projektu, kdy se individuální konzultační služby teprve etablovaly⁵, nicméně již v tuto fázi je možné z doložených údajů vyvodit základní údaje jako je počet a charakter podpořených osob, potřeba využití služby a samozřejmě také druh problémů, které jsou předmětem řešení.

⁵ Sběr dat obdobnou formou rozšířený ještě o řízené rozhovory bude probíhat po celou dobu realizace projektu. Podklady budou následně zpracovány v rámci kompletní evaluace projektu.

Údaje získané vyhodnocením formulářů jednotlivých odborníků projektu jsou uvedeny souhrnně v následující tabulce:

	počet klientů	pohlaví (Ž/M)	zaměstnaný (A/N)	vzdělání	služba projektu	četnost	problém
03-06 2020	18	ž	A	SŠ	mediace	dlouhodobá	úprava rodinných vztahů a úprava vztahů dítěte s druhým rodičem
	11	ž	A	SŠ bez maturity	právník	jednorázová	úprava poměrů, majetkové vypořádání, závazky
	19	ž	A	SŠ	psycholog	dlouhodobá	komunikační a výchovné problémy dětí při závažných rodinných situacích a jejich následná náprava
	11	ž	A	SŠ	rozvodová poradna	dlouhodobá	návrh na úpravu styků nezletilého dítěte s druhým rodičem stanovení výživného

Z výše uvedených dat je patrné, že podpora byla v rámci služeb projektu poskytnuta celkem v 59 případech. Z hlediska počtu podpořených osob je nutné toto číslo vnímat v kontextu faktu, že jedna osoba může využít více služeb (např. mediace a konzultace právníka). Celkový počet osob, které nějakým způsobem v rámci sledovaného období využily služby projektu je tedy o něco nižší. K datu zpracování této analýzy se jedná o 40 osob⁶.

Srovnáním vzájemného poměru jsou nejvíce využívány služby psychologa, a to jak samostatně, tak také v rámci mediační služby. O něco méně jsou pak navštěvovány konzultace právníka a rozvodové poradny. Podporu poskytovanou individuálním poradenstvím je také ve většině případů možné hodnotit jako dlouhodobou (tj. nejedná se o jednorázovou návštěvu). Výjimkou z tohoto pravidla jsou právní konzultace – jednorázovost služby je v tomto případě ovšem logická (nejčastěji se v rámci těchto konzultací řeší konkrétní právní nastavení a dokumentace).

Získaná data umožnila rovněž pohled dovnitř jednotlivých služeb, tedy jaké problémy se zde nejčastěji řeší. V případě mediace je obsah sezení poměrně nasnadě, jedná se o úpravu, resp. pokus o nápravu vzájemných rodinných vztahů, a to ať už mezi rodiči navzájem nebo mezi dítětem/děťmi a jedním z rodičů. Témata právních konzultací byla již nastíněna výše, nejčastěji se jedná o právní úpravy vzájemných poměrů, majetková vypořádání či vypořádání a rozdělení společných závazků. Pomoc psychologa je vyhledávána zejména vzhledem k ošetření výchovných problémů dětí. V rozvodové poradně se pak mezi nejčastější řadí témata nastavení výživného nebo řešení problematiky nastavení vzájemného setkávání mezi rodiči a dítětem.

Z hlediska struktury cílové skupiny se ve všech vykázaných případech jednalo o ženy v trvalém pracovním poměru (zaměstnané) a se středoškolským vzděláním, popř. vzděláním bez maturity.

⁶ Čistě pro forma je nutné doplnit, že daná hodnota není brána z pohledu indikátoru 6 00 00 – vzhledem k charakteru a rozsahu podpory se ve valné většině případů jedná o tzv. bagatelní podporu.

2.1.3 Cílová skupina „děti“

V rámci rozboru cílových skupin projektu nelze opomenout ani cílovou skupinu dětí. Tato byla pro připomenutí definována jako děti mezi 8 a 12 rokem věku, jež se ocitly v situaci rozchodu nebo rozvodu jejich rodičů, popř. děti, v jejichž rodině dochází k nějakým výraznějším vztahovým problémům. Děti se mohou účastnit prakticky všech aktivit projektu – od individuálního poradenství (zejména pomoc psychologa, nebo v rámci mediační služby) po kolektivní akce typu workshopy. Z pohledu dosavadní situace v regionu jsou zcela inovativními aktivitami určenými pro děti svépomocná skupina a workshopy. Realizace workshopů spadá až do druhé poloviny průběhu projektu, z tohoto důvodu jsou data pro vyhodnocení analýzy k dispozici pouze z aktivity svépomocná skupina.

Svépomocná skupina dostala po poradě týmu projektu název „#pokec_a(r)t“ tak, aby již v názvu byly obsaženy funkce, které by měla plnit – tedy prostřednictvím nejrůznějších uměleckých aktivit odbourat tabu, navodit příjemnou a důvěrnou atmosféru, v níž se děti nebudou bát otevřít a probrat své obavy a pocity. Zároveň se budou děti schopny prostřednictvím postupů arteterapie více uvolnit a zrelaxovat. Skupina je vedena odborným pracovníkem se zkušeností s prací s dětmi, maximální kapacita byla nastavena vzhledem ke snaze zachovat komorní prostředí na 6 dětí. Setkání by se měla uskutečňovat jedenkrát měsíčně ve středu od 16. do 18. hodin.

Zisk dat pro zpracování analytických výstupů je vzhledem k charakteru cílové skupiny poměrně komplikovaný – písemné dotazníky samy o sobě nejsou s ohledem na věk a celkovou mentální vyspělost účastníků vhodnou formou, pro účely evaluace aktivity jako celku bude nejspíše využito řízených rozhovorů s předem připravenou osnovou. V této fázi realizace projektu pak bylo využito zisku dat ze strany odborného asistenta, jenž je odpovědným pracovníkem za vedení aktivity a s dětmi je v úzkém kontaktu.

Informace pocházejí z počátku realizace aktivity na počátku léta po raný podzim (červen až září/říjen). V této souvislosti je nutné poznamenat, že na harmonogram průběhu skupiny měla značný vliv pandemie Covid-19. Vlivem lockdownu a celkového zákazu shromažďování během 1. vlny došlo ke zpoždění začátku realizace aktivity o několik měsíců. Kompenzací pak bylo uskutečnění setkání v častějších intervalech, během prázdnin vždy 2x. Situace kolem pandemie přinesla komplikace i z hlediska oslovování dětí. Nejistotu ohledně možnosti konání, vyhledávání a rušení termínů je aktuálně nutné počítat jako nové významné riziko úspěšné realizace aktivity (toto riziko nebylo ze zřejmých důvodů během plánování projektu zahrnuto).

Setkání se tedy navzdory nepříliš příznivé situaci odehrála celkem 6 krát a to od června do září 2020. Během těchto sezení se ve většině případů účastnily 3 až 4 děti, přičemž se jednalo stále o ty samé děti. Z hlediska struktury skupiny se oproti očekávání zapojily děti ve věkovém rozmezí 7 až 10 let, což je oproti původnímu očekávání o něco nižší věková skupina. Všechny zúčastněné děti mají zkušenost se specifickým rodinným uspořádáním – většina dětí vyrůstá v rozvedených nebo neúplných rodinách, v jednom případě je dítě vychováváno v pěstounské péči matky.

Nastavení skupiny, dle dosavadních setkání umožnilo její hodnocení alespoň ze strany hlavního realizátora, odborného asistenta projektu. Dle jeho vyjádření je i přes veškeré problémy spojené se zákazy shromažďování skupina přínosem, byla vytvořena stabilní skupina dětí, s nimiž jsou vedeny diskuze. Pozitivně je hodnocena rovněž skutečnost, že se podařilo seskupit děti s rozmanitými zkušenostmi a založením (zejména co se týká rodinných poměrů, věku, zkušeností apod.), tato různorodost je výhodou zejména při probírání různých problémů a jejich řešení.

Názory dětí – účastníků jak již bylo uvedeno výše nejsou v této fázi realizace projektu k dispozici, nicméně vzhledem ke skutečnosti, že se jejich účast na skupině dá se říci pravidelně opakuje, je možné konstatovat, že aktivitu vnímají pozitivně a mají zájem se jí účastnit.

3. Závěrečné shrnutí aneb původní očekávání vs. realita

Cílem poslední kapitoly analýzy je v souvislosti se získanými daty poskytnout přehled vývoje situace v průběhu realizace aktivit projektu. Již ve fázi přípravy projektu bylo potřeba počítat s určitými riziky, a to zejména v návaznosti na inovativní aktivity, které nebyly v regionu dosud poskytovány. Jedná se primárně o mediační službu a aktivity určené pro děti, tj. svépomocná skupina a workshopy. V případě workshopů není relevantní hodnocení zatím možné, neboť aktivita je naplánována až na druhou polovinu realizace projektu. V případě svépomocné skupiny byl jako hlavní riziko identifikován potenciální nezájem cílové skupiny. Níže uvedený přehled s komentáři ukáže, zda došlo k naplnění rizik a jak si projekt v dané fázi realizace vede.

Pro ilustraci jsou uvedeny některé vstupní hodnoty projektu v tabulce níže – jedná se o odhadované počty zapojení osob definovaných cílových skupin projektu dětí a jejich rodičů (popř. pečujících osob)⁷; a stav zapojených osob evidovaných v projektu k září 2020:

	Předpoklad	Stav k září 2020
Dospělí		
Počet osob	40	Dotazníku se účastnilo 35 osob Podpora udělena v 59 případech (odpovídá 40 osobám)
Pohlaví	ženy	ženy i muži
Věk	25-30	20 – 40
Děti		
Počet dětí	100	4
Věk	8-12	7-10

Z uvedených hodnot je přehledně patrný dosavadní vývoj projektu. V případě zapojených dospělých osob byl již původní předpoklad podpořených naplněn, projekt v uvedeném čase evidoval 40 osob, které obdržely nějakou formu podpory (podpora byla udělena celkem v 59 případech). Ohledně charakteru cílové skupiny dospělých pak oproti očekávání došlo k jejímu rozšíření, kdy se do projektu oproti původnímu očekávání více zapojili také muži (muži byli a jsou jistě vítanou součástí cílové skupiny – vzhledem k dosavadním zkušenostem realizátora s jejich účastí, resp. neúčastí v projektech obdobného typu ovšem byli v cílové skupině uvedeni pouze okrajově). K rozšíření původního rámce došlo také ve věkové skupině, kdy se oproti předběžnému odhadu zapojily osoby mladší i starší, nicméně i zde se jedná o osoby splňující primární kritéria projektu, tj. problematické rodinné vztahy, osoba pečující o nezletilé dítě apod.

⁷ Pozn. pro úplnost - nejedná se o indikátory projektu, podpora účastníků z cílových skupin dětí a rodičů/pečujících osob se vzhledem ke svému charakteru bude pohybovat v rozsahu bagatelní podpory.

Cílovou skupinu dospělých lze tedy v podstatě považovat za nastavenou odpovídajícím způsobem, průběh projektu v aktuálním čase původní očekávání rámcově naplňuje. Na základě dosavadního vývoje lze taktéž dovodit, že plánované hodnoty budou překonány.

U cílové skupiny dětí by se na první pohled dle údajů v tabulce mohlo zdát, že původní předpoklady projektu nejsou zdaleka plněny. Zde je ale nutné připomenout, že se jedná o údaje z počátku projektu, kdy se odehrála pouze jedna aktivita plánovaná výlučně pro děti – svépomocná skupina. Větší akce určené pro řádově desítky dětí jsou naplánovány až na druhou polovinu období realizace projektu. Teprve poté bude možné celkové hodnoty relevantně porovnávat. Nicméně již nyní je možné provést základní vyhodnocení alespoň v případě svépomocné skupiny #pokec_a(r)t. Maximální kapacita 6 dětí nebyla dosud naplněna, v rámci skupiny se dosud setkaly maximálně 4 děti. Lze tedy říci, že účast je o něco nižší, než bylo původně očekáváno. Do celkového výsledku je ovšem nutné vzít v úvahu rovněž situaci ohledně pandemie Covid-19, která možnost realizace této skupinové aktivity poměrně výrazně ovlivnila. Na druhou stranu pozitivně lze hodnotit skutečnost, že děti se aktivity účastnily pravidelně, což umožnilo pracovat s nimi více koncepčně a byl dán rovněž základ pro vytvoření stabilnější skupiny. Bohužel události podzimu 2020 a druhá vlna pandemie vše opět zastavila a s dětmi bylo pracováno alespoň on-line, resp. dálkovým přístupem. Je potřeba rovněž zmínit, že skupiny se oproti původnímu očekávání zúčastnily děti v širším věkovém rozpětí; přišly i děti o rok mladší než bylo v plánu – což ale bylo nakonec užitečné, neboť došlo k celkovému obohacení skupiny a realizovaných diskuzí.

* * *

Plní projekt původní očekávání – byly potřeby cílových skupin identifikovány dobře? Je zájem o inovativní služby projektu? Jsou tyto služby nastaveny dobře – popřípadě bude potřeba nějaká úprava? → toto jsou dotazy vznesené v úvodu analýzy. Na základě dat zjištěných během provedených šetření je nyní možné dodat na tyto otázky daty podložené odpovědi.

Z výsledků analýzy vyplynulo, že poměrově nejvíce využívanou službou projektu je mediační služba, tedy právě inovativní prvek, jenž dosud nebyl v regionu realizován. Taktéž časové nastavení služeb a jejich formát byly účastnicemi/účastníky projektu shledány jako odpovídající potřebám cílové skupiny (ze všech odpovědí byly pouze dvě, které požadovaly větší četnost – což je ovšem možné považovat také za úspěch, protože potřeba častějších setkání svědčí o celkové potřebě služby; nebo jiné časové nastavení služby). Přímé hodnocení služeb ze strany cílové skupiny umožnil dotaz na subjektivní hodnocení prospěchu pro danou osobu – i zde bylo v drtivé většině případů potvrzeno, že služba/služby byly dané osobě prospěšné a pomohly jí při řešení jejích problémů (vyloženě negativní byla pouze jedna odpověď, v několika případech pak byla nutná pomoc mimo možnosti Centra – i zde lze ovšem spatřit pozitivum v tom smyslu, že Centrum bylo díky projektu a jeho službám prvním krokem k řešení situace účastníka/účastnice). Nad rámec očekávaného průběhu využilo služeb projektu také více mužů, než bylo původně v plánu, což je v kontextu dosavadních zkušeností opravdu velkým pozitivem.

U aktivit projektu určených pro děti je toto interim hodnocení poměrně komplikovanější. Posouzení podléhá v podstatě pouze aktivita svépomocná skupina. Ovšem vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o skupinovou aktivitu, byla její realizace velmi ovlivněna situací pandemie Covid-19 a s ní spojenými zákazy setkávání, výuky apod. Nicméně i přes tato úskalí se podařilo několik setkání zrealizovat. Oproti očekávání se jednotlivých setkání účastnilo o něco méně dětí – pozitivním jevem ovšem byla skutečnost, že došlo k vytvoření poměrně stabilní skupiny 4 dětí, s nimiž mohlo být soustavněji

pracováno. Hodnocení realizátora aktivity bylo taktéž pozitivní, a to zejména s ohledem na různorodost skupiny a možnost vybudovat prostředí důvěry a sdílení zkušeností. Podzimní vývoj pandemie pravděpodobně neumožní další pokračování této aktivity, pro děti tedy budou k dispozici alespoň online či telefonické konzultace a budou jim zaslány sešity s nejrůznějšími aktivitami a úkoly.

V návaznosti na výše uvedené průběžné hodnocení projektu lze konstatovat, že projekt a jeho inovativní aktivity v zásadě plní cíl/cíle, jež si stanovil. Veškeré aktivity projektu se navzdory objektivním problémům podařilo úspěšně uvést do provozu, díky čemuž je zvoleným cílovým skupinám poskytována komplexní podpora při řešení jejich krizových životních situací. Provedeným šetřením mezi zapojenými podpořenými osobami bylo rovněž potvrzeno, že nastavení projektu, resp. jednotlivých aktivit nevyžaduje žádné úpravy či revize.

Závěrem lze tedy potvrdit, že se v projektu v dané fázi realizace podařilo naplnit nastavená očekávání a cíle, taktéž cílová skupina byla zvolena odpovídajícím způsobem. Naplnění očekávaných hodnot ohledně cílové skupiny dětí bude předmětem plnění zejména ve druhé polovině průběhu projektu – předpokladem stále zůstává rámcové dosažení uvedených hodnot, nutnou podmínkou ovšem bude zvládnutí situace Covid-19 na obecné úrovni a umožnění konání skupinových aktivit.

Použité zdroje:

Elektronické zdroje:

Český statistický úřad (2019): *Ženy a muži v Jihočeském kraji – 2018*, staženo 7.7.2020.

VÚPSV v.v.i./MPSV (2020): *Zpráva o rodině*, staženo 10.7.2020.

Mladí na jihu Čech mají chuť do manželství, ukázala publikace statistiků, (6.12.2019):

https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/statistika-manzelstvi-zivot-zen-muzu-nesnidal-rozvod-kriminalita.A191206_103734_budejovice-zpravy_khr, staženo 10.7.2020.